

KOMISIJOS AIŠKINAMASIS KOMUNIKATAS**dėl Bendrijos teisės, taikomos sudarant sutartis, kurioms netaikomos arba tik iš dalies taikomos viešųjų pirkimų direktyvos**

(2006/C 179/02)

IŽANGA

Europos bendrija neseniai priėmė naujas direktyvas, susijusias su viešojo darbų, tiekimo ir paslaugų pirkimo sutarčių sudarymu ⁽¹⁾. Jose yra numatomos išsamios konkurencingų konkursų rengimo procedūrų taisyklės, taikomos visoje ES.

Tačiau viešųjų pirkimų direktyvos nėra taikomos visoms viešosioms sutartims. Didelei sutarčių grupei direktyvose numatytos išsamios taisyklės netaikomos visiškai arba taikomos tik iš dalies, pavyzdžiui:

- Sutartys, nesiekiančios viešųjų pirkimų direktyvose nustatytų vertės ribų ⁽²⁾
- Direktyvos 2004/18/EB II priedo B dalyje ir Direktyvos 2004/17/EB XVII priedo B dalyje nurodytos paslaugų pirkimo sutartys, viršijančios šiose direktyvose nustatytas vertės ribas.

Šiomis sutartimis suteikiama reikšmingų verslo vidaus rinkoje galimybių ypač MVĮ ir pradedančiosioms įmonėms. Be to, atviri ir konkurencingi sutarčių sudarymo būdai padeda viešojo valdymo institucijoms pritraukti daugiau galimų konkurso dalyvių ir sulaukti vertingesnių pasiūlymų. Atsižvelgiant į biudžeto problemas, su kuriomis susiduria daugelis valstybių narių, ypač svarbu užtikrinti efektyviausią viešųjų pinigų panaudojimą. Taip pat nereiktų pamiršti, kad skaidrios sutarties sudarymo procedūros yra apsaugos nuo korupcijos ir favoritizmo garantija.

Vis dėlto daugeliu atveju tokios sutartys yra iš karto ir nekonkurencine tvarka sudaromos su vietos tiekėjais. Europos Teisingumo Teismas (ETT) savo sprendimais patvirtino, kad EB sutartyje numatytos vidaus rinkos taisyklės yra taikomos ir toms sutartims, kurių nereglamentuoja viešųjų pirkimų direktyvos. Valstybės narės ir kitos suinteresuotosios šalys įvairiais atvejais kreipėsi į Komisiją, prašydamos paaiškinti ETT praktikoje nustatytų pagrindinių principų taikymą.

Šiame aiškinamajame komunikate nagrinėjami klausimai, susiję su dviem pirmiau minėtų sutarčių grupėmis, kurioms netaikomos arba tik iš dalies taikomos viešųjų pirkimų direktyvos ⁽³⁾. Komisija aiškina ETT praktiką ir siūlo valstybėms narėms remtis kitų patirtimi bei taip visapusiškai pasinaudoti vidaus rinkos privalumais. Šiuo komunikatu nesukuriama naujų įstatyminių taisyklių. Tačiau reikia pabrėžti, kad Bendrijos teisės aiškinimas visais atvejais išlieka ETT prerogatyva.

1. TEISINIS KONTEKSTAS**1.1. EB sutarties taisyklės ir principai**

Valstybių narių perkančiosios organizacijos ⁽⁴⁾, sudarydamos EB sutartimi reglamentuojamas viešojo pirkimo–pardavimo sutartis, privalo laikytis **šios sutarties taisyklių ir principų**. Šiuos principus sudaro **laisvas prekių judėjimas** (EB sutarties 28 straipsnis), **įsisteigimo teisė** (EB sutarties 43 straipsnis), **laisvė teikti paslaugas** (EB sutarties 49 straipsnis), **nediskriminavimo bei vienodo požiūrio, skaidrumo, proporcingumo ir abipusio pripažinimo** principai.

⁽¹⁾ Direktyva 2004/18/EB, OL L 134, 2004 4 30, p. 114 ir Direktyva 2004/17/EB, OL L 134, 2004 4 30, p. 1 (viešųjų pirkimų direktyvos).

⁽²⁾ Ribinė vertė yra nustatyta 2004/18/EB 7 straipsnyje ir Direktyvos 2004/17/EB 16 straipsnyje.

⁽³⁾ Trečioji sutarčių grupė, kuriai visiškai ar iš dalies netaikomos direktyvos, yra koncesijos sutartys. Paslaugų koncesijoms žr. Direktyvos 2004/18/EB 17 straipsnį ir Direktyvos 2004/17/EB 18 straipsnį, o darbų koncesijoms – Direktyvos 2004/18/EB 56–65 straipsnius ir Direktyvos 2004/17/EB 18 straipsnį. Tačiau šiame komunikate minėtos sutartys neaptariamos; jos bus nagrinėjamos tolesnėje Valstybinio ir privataus sektoriaus partnerystės žaliwoje knygoje.

⁽⁴⁾ Šiame komunikate terminas „perkančioji organizacija“ reiškia tiek perkančiąsias organizacijas, kaip apibrėžta Direktyvos 2004/18/EB 1 straipsnio 9 dalyje, tiek perkančiuosius subjektus, kaip apibrėžta Direktyvos 2004/17/EB 2 straipsnyje.

1.2. Pagrindiniai sutarčių sudarymo standartai

ETT parengė **pagrindinius viešųjų sutarčių sudarymo standartus**, paremtus **EB sutarties taisyklėmis ir principais**. Vienodo požiūrio ir nediskriminavimo dėl asmens pilietybės principai reiškia, kad **reikalaujama skaidrumo**, kuriuo, vadovaujantis ETT praktika ⁽¹⁾, „*kiekvieno galimo konkurso dalyvio labai būtina užtikrinti pakankamą viešumo laipsnį, leidžiantį atverti paslaugų rinką konkursui ir kontroliuoti viešųjų pirkimų tvarkos nešališkumą.*“ ⁽²⁾

Šie standartai taikomi sudarant paslaugų koncesijų sutartis, taip pat sutartis, nesiekiančias viešųjų pirkimų direktyvose nustatytų ribų ⁽³⁾, bei Direktyvos 2004/18/EB II priedo B dalyje ir Direktyvos 2004/17/EB XVII priedo B dalyje nurodytas paslaugų sutartis tuo atveju, jeigu joms sudaryti nepakanka šiose direktyvose pateiktos informacijos ⁽⁴⁾. ETT aiškiai nurodė, kad „*nors kai kurioms sutartims Bendrijos viešuosius pirkimus reglamentuojančios direktyvos nėra taikomos, šias sutartis sudarančios perkančiosios organizacijos privalo laikytis pagrindinių EB sutarties nuostatų.*“ ⁽⁵⁾

1.3. Reikšmė vidaus rinkai

EB sutartimi pagrįsti standartai taikomi tik toms sutartims, kurios yra pakankamai reikšmingos vidaus rinkos veikimui. Todėl ETT nustatė, kad tam tikrais atvejais galima manyti, jog „*dėl susiklosčiusių aplinkybių, pavyzdžiui, dėl labai mažos ekonominės svarbos*“, **kitose valstybėse narėse esantys ūkio subjektai nėra suinteresuoti** sudaryti sutartį. Tokiu atveju „*poveikis pagrindinėms laisvėms ... vertinamas kaip nepakankamas ir šalutinis veiksnys užtikrinant iš pirminės Bendrijos teisės kylančių standartų taikymą*“ ⁽⁶⁾.

Ar būsimoji sutartis **gali būti reikšminga kitose valstybėse narėse esantiems ūkio subjektams**, sprendžia pačios perkančiosios organizacijos. Komisijos nuomone šis sprendimas turi būti pagrįstas **konkrečių sutarties sudarymo aplinkybių** (pavyzdžiui, sutarties objekto, planuojamos vertės, atitinkamo sektoriaus ypatybių — rinkos dydžio ir struktūros, verslo praktikos ir t. t., geografinės vietovės, kurioje vykdoma veikla) **vertinimu**.

Jei perkančioji organizacija prieina išvados, kad atitinkama sutartis yra reikšminga vidaus rinkai, būtina laikytis pagrindinių pirminės Bendrijos teisės standartų.

Sužinojusi apie galimus sutarčių, kurioms netaikomos viešųjų pirkimų direktyvos, sudarymo pagrindinių standartų pažeidimus, Komisija, **atsižvelgdama į konkrečias kiekvieno atvejo aplinkybes, išnagrinės jų reikšmingumą vidaus rinkai**. EB sutarties 226 straipsnyje numatytos pažeidimų nagrinėjimo procedūros bus pradėtos tik tais atvejais, kai, **atsižvelgiant į pažeidimo mastą ir jo poveikį vidaus rinkai, tai atrodys tikslinga**.

2. VIDAUS RINKAI REIKŠMINGŲ SUTARČIŲ SUDARYMO PAGRINDINIAI STANDARTAI

2.1. Reklama

2.1.1. Įsipareigojimas užtikrinti tinkamą skelbimą

ETT nuomone ⁽⁷⁾, vienodo požiūrio ir nediskriminavimo principai reiškia, kad **reikalaujama skaidrumo**, kuris kiekvieno galimo konkurso dalyvio labai užtikrina, **jog apie konkursą paskelbiama pakankamai plačiai, kad rinką būtų galima atverti konkurencijai**.

Įsipareigojimu siekti skaidrumo reikalaujama, kad **kitoje valstybėje narėje įsikūrusi įmonė gautų atitinkamą su sutartimi susijusią informaciją iki sutarties sudarymo** ir tokiu būdu turėtų galimybę **išreikšti susidomėjimą** šia sutartimi ⁽⁸⁾.

⁽¹⁾ Žr. *Telaustria* [2000] bylą C-324/98, ECR I-10745, 62 dalį, *Coname* bylą C-231/03, 2005 7 21 sprendimą, 16–19 dalis ir *Parking Brixen* bylą C-458/03, 2005 10 13 sprendimą, 49 dalį.

⁽²⁾ *Telaustria* byla, 62 dalis ir *Parking Brixen* byla, 49 dalis (pabraukta aut.).

⁽³⁾ Žr. *Bent Moustén Vestergaard* [2001] bylą C-59/00, ECR I-9505, 20 dalis ir bylą *Komisija prieš Prancūziją* C-264/03, 2005 10 20 sprendimas, 32–33 dalys.

⁽⁴⁾ *Contse* byla C-234/03, 2005 10 27 sprendimas, 47–49 dalys. Viešųjų pirkimų direktyvose numatoma nedaug taisyklių, susijusių su šiomis sutartimis, žr. Direktyvos 2004/18/EB 21 straipsnį ir Direktyvos 2004/17/EB 32 straipsnį.

⁽⁵⁾ Byla *Bent Moustén Vestergaard*, 20 dalis (pabraukta aut.).

⁽⁶⁾ Byla *Coname*, 20 dalis (pabraukta aut.).

⁽⁷⁾ *Telaustria* byla, 62 dalis ir *Parking Brixen* byla, 49 dalis.

⁽⁸⁾ Byla *Coname*, 21 dalis.

Komisija laikosi nuomonės, kad nepakanka susisiekti su tam tikra galimų konkurso dalyvių grupe, net tais atvejais, kai perkančioji organizacija kreipiasi į kitų valstybių narių įmones arba stengiasi pranešti visiems galimiems tiekėjams. Jei vykdoma tokia atranka, negalima atmesti galimų konkurso dalyvių iš kitų valstybių narių (ypač naujų rinkos dalyvių) diskriminavimo galimybes. Ta pati nuostata taikoma vadinamosioms „pasyvaus“ informavimo formoms, kai perkančioji organizacija nevykdo aktyvaus informavimo, tačiau pateikia reikiamą informaciją jos prašantiems pareiškėjams, kurie apie planuojamą pasirašyti sutartį sužinojo patys. Taip pat tinkamu skelbimu nelaikomos nuorodos į žiniasklaidos pranešimus, parlamento ir politinės diskusijos arba kongresų ir panašių renginių metu gauta informacija.

Todėl vienintelis būdas ETT nustatytiems reikalavimams įgyvendinti — **pakankamai plačiai paskelbti apie konkursą iki sutarties sudarymo**. Konkurso **skelbti turėtų perkančioji organizacija, siekdama atverti sutarčių sudarymą konkurencijai**.

2.1.2. Skelbimo pateikimo priemonės

Perkančiosios organizacijos pačios pasirenka tinkamiausią priemonę konkursui skelbti. Jos turėtų atsižvelgti į **sutarties reikšmingumą vidaus rinkai**, ypač į sutarties objektą ir vertę bei įprastinę veiklą atitinkamame sektoriuje.

Kuo daugiau pareiškėjų iš kitų valstybių narių gali susidomėti konkursu, tuo plačiau turi būti apie jį skelbiama. Reikalingas skaidrumas sudarant Direktyvos 2004/18/EB II priedo B dalyje ir Direktyvos 2004/17/EB XVII priedo B dalyje nurodytas paslaugų sutartis, viršijančias šiose direktyvose nustatytas vertės ribas, yra užtikrinamas apie konkursą skelbiant plačiai prieinamomis priemonėmis.

Tinkamos ir dažniausiai naudojamos skelbimo priemonės yra:

— Internetas

Dėl visuotinio žiniatinklio prieinamumo ir naudojimo patogumo interneto tinklavietėse skelbiama informacija apie konkursus yra lengviau pasiekiami — ypač įmonėms iš kitų valstybių narių arba MVĮ, kurias domina nedidelės vertės sutartys. Skelbti apie viešųjų sutarčių sudarymą internete galima įvairiais būdais.

Pavyzdžiui, skelbti **perkančiosios organizacijos tinklavietėje** — patogiu ir nebrangu. Skelbimuose pateikiama informacija turi būti lengvai prieinama galimiems pareiškėjams. Perkančiosios organizacijos taip pat gali apsvarstyti galimybę skelbti informaciją apie planuojamas sutartis, kurioms netaikomos viešųjų pirkimų direktyvos, internete, „**pirkėjo profilyje**“⁽¹⁾.

Specialiai skelbimams sukurti **interneto portalai** yra labiau pastebimi, be to, juose didesnės paieškos galimybės. Patirtis rodo, kad geriausia yra parengti specialią mažavertėms sutartims skirtą tinklavietę, kurioje būtų skelbimų apie sutartis katalogas bei el. pranešimų prenumerata — taip būtų visapusiškai išnaudojamos interneto teikiamos galimybės, padidinamas skaidrumas ir veiksmingumas⁽²⁾.

— Valstybiniai oficialieji leidiniai, šalies leidiniai, kuriuose skelbiami pranešimai apie viešuosius pirkimus, šalies ar regiono laikraščiai, specialistams skirti leidiniai

— Vietos priemonės

Perkančiosios organizacijos gali skelbti apie konkursą naudojamos vietinės reikšmės priemonės — vietos laikraščius, savivaldybės leidinius ar net skelbimų lentas. Tačiau tokios priemonės užtikrina tik nedidelį prieinamumą, tinkamą tik tam tikrais atvejais, kai sutarties vertė yra labai nedidelė ir jos sudarymas yra įmanomas tik vietos rinkoje.

— Europos Sąjungos oficialusis leidinys ir TED (Tenders Electronic Daily)

Skelbimas Oficialiajame leidinyje nėra privaloma, tačiau įdomi galimybė, ypač skelbiant apie didelės vertės sutartis.

⁽¹⁾ Žr. Direktyvos 2004/18/EB VIII priedą ir Direktyvos 2004/17/EB XX priedą.

⁽²⁾ Pavyzdys – nauja mažavertėms sutartims skirta Jungtinės Karalystės tinklavietė – www.supply2.gov.uk

2.1.3. Skelbimo turinys

ETT aiškiai nurodė, kad reikalavimas laikytis skaidrumo nereiškia įpareigojimo pateikti oficialų kvietimą dalyvauti konkurse⁽¹⁾. Todėl skelbime gali būti trumpai pateikiama **svarbiausia informacija apie būsimą sutartį ir apie sutarties sudarymo procedūrą** bei kvietimas kreiptis į perkančiąją organizaciją. Jei būtina, skelbime galima nurodyti papildomą informaciją, kurią galima rasti internete arba dėl kurios galima kreiptis į perkančiąją organizaciją.

Skelbime ir papildomuose dokumentuose reikia pateikti tiek informacijos, kiek jos reikėtų kitos valstybės narės įmonei, kad ji **galėtų priimti pagrįstą sprendimą** — išreikšti susidomėjimą sutartimi ar ne.

Kaip nurodyta 2.2.2 dalyje, perkančioji organizacija gali imtis priemonių pareiškėjų, kurie bus kviečiami pateikti pasiūlymą, skaičiui apriboti. Tokiu atveju perkančioji organizacija taip pat turėtų pateikti atitinkamą informaciją apie į sąrašą įtraukiamų pareiškėjų atrankos metodą.

2.1.4. Procedūra be išankstinio kvietimo dalyvauti konkurse

Viešųjų pirkimų direktyvose yra numatyti atvejai, kai, esant tam tikroms sąlygoms, galima taikyti procedūrą be išankstinio kvietimo dalyvauti konkurse⁽²⁾. Svarbiausi atvejai yra susiję su situacijomis, susidariusiomis dėl **ypatingos skubos**, atsiradusios dėl įvykių, kurių perkantieji subjektai negalėjo numatyti, ir kai dėl techninių ar meninio pobūdžio priežasčių arba dėl priežasčių, susijusių su išimtinių teisių apsauga, sutartį **gali įvykdyti tik konkretus ūkio subjektas**.

Komisijos nuomone atitinkamas nukrypti leidžiančias nuostatas galima taikyti ir sudarant sutartis, kurioms direktyvos netaikomos. Todėl perkančiosios organizacijos gali sudaryti tokias sutartis nepaskelbusios išankstinio kvietimo dalyvauti konkurse, jei jos laikosi direktyvose numatytų nukrypti leidžiančių nuostatų taikymo sąlygų⁽³⁾.

2.2. Sutarties sudarymas

2.2.1. Principai

ETT *Telaustria* bylos sprendime pažymėjo, kad reikalaujama skaidrumo, t. y. kiekvieno galimo konkurso dalyvio naudai užtikrinti, kad apie konkursą skelbiama pakankamai plačiai, kad rinką būtų galima atverti konkurencijai bei kontroliuoti viešųjų pirkimų **tvarkos nešališkumą**. Laikantis įsipareigojimo užtikrinti skaidrą konkursą, būtinos sąžiningai ir nešališkai taikomos procedūros.

Taigi, sutartis turi būti sudaroma laikantis **EB sutarties taisyklių ir principų** ir nustatant sąžiningas konkurencijos sąlygas visiems sutartimi besidomintiems ūkio subjektams⁽⁴⁾. Tai galima pasiekti užtikrinant:

— Nešališką sutarties objekto aprašymą

Prekių ar paslaugų specifikacijoje neturėtų būti nurodomas konkretus modelis ar šaltinis, tam tikras procesas, prekės ženklas, patentai, gamybos pobūdis ar prekės kilmė, išskyrus atvejus, kai tokių nuorodų reikia dėl sutarties objekto pobūdžio ir kai nuorodos pateikiamos kartu su žodžiais „arba lygia-vertis“⁽⁵⁾. Visais atvejais labiau pageidautina, kad veiksmų ir funkcijų aprašymas būtų bendro pobūdžio.

⁽¹⁾ Byla *Coname*, 21 dalis.

⁽²⁾ Žr. Direktyvos 2004/18/EB 31 straipsnį ir Direktyvos 2004/17/EB 40 straipsnio 3 dalį.

⁽³⁾ Žr. generalinio advokato Jacobs nuomonę byloje C525/03 *Komisija prieš Italiją*, 46–48 dalys.

⁽⁴⁾ Žr. bylą C-470/99 *Universale-Bau AG* [2002] ECR I-11617, 93 dalis.

⁽⁵⁾ Žr. *Bent Moustén Vestergaard* bylą, 21–24 dalis ir Komisijos aiškinamąjį komunikatą dėl produktų pateikimo į kitų valstybių narių rinkas palengvinimo, OL C 265, 2003 11 4, p. 2. Direktyvos 2004/18/EB II priedo B dalyje ir Direktyvos 2004/17/EB XVII priedo B dalyje nurodytos paslaugų sutartys turi būti sudaromos laikantis Direktyvos 2004/18/EB 23 straipsnyje ir Direktyvos 2004/17/EB 34 straipsnyje nurodytų techninių specifikacijų taisyklių, jei tokių sutarčių vertė viršija šiose direktyvose nustatytas ribas. Šių sutarčių techninės specifikacijos turi būti nustatomos prieš pasirenkant rangovą, pateikiant jas galimiems pareiškėjams skaidrumą ir vienodas sąlygas visiems pareiškėjams užtikrinančiomis priemonėmis, žr. generalinio advokato Jacobs nuomonę byloje C-174/03 *Impresa Portuale di Cagliari*, 76–78 dalys.

— Vienodas galimybes ūkio subjektams iš visų valstybių narių

Perkančiosios organizacijos neturėtų nustatyti galimų pareiškėjų iš kitų valstybių narių **tiesioginę ar netiesioginę diskriminaciją sukeliančių sąlygų**, pavyzdžiui, reikalavimo, kad sutartimi besidominčios įmonės turi būti įsikūrusios toje pačioje valstybėje narėje ar regione kaip ir perkančioji organizacija ⁽¹⁾.

— Diplomų, pažymėjimų ir kitų oficialias kvalifikacijas įrodančių dokumentų abipusis pripažinimą

Jei reikalaujama, kad pareiškėjai ar konkurso dalyviai pateiktų pažymėjimus, diplomus ar kito pobūdžio raštinis įrodymus, kitų valstybių narių dokumentai, suteikiantys atitinkamo lygio garantiją, turi būti priimami laikantis abipusio diplomų, pažymėjimų ir kitų oficialias kvalifikacijas įrodančių dokumentų pripažinimo principo.

— Tinkamą terminą

Terminas kvietimui teikti paraišką ir pasiūlymus turėtų būti pakankamas, kad įmonės iš kitų valstybių narių spėtų įvertinti savo galimybes ir parengti pasiūlymą.

— Skaidrų ir objektyvų požiūrį

Visi dalyviai turi būti iš anksto supažindinti su taikomomis taisyklėmis ir įsitikinti, kad šios taisyklės visiems taikomos vienodai.

2.2.2. Pareiškėjų, kurie bus kviečiami pateikti pasiūlymą, skaičiaus apribojimas

Perkančiosios organizacijos gali imtis priemonių pareiškėjų skaičiui apriboti, jei tai bus atliekama **skaidriai ir nediskriminaciniu būdu**. Pavyzdžiui, perkančiosios organizacijos gali atsižvelgti į **objektyvius veiksnius** — pareiškėjų patirtį atitinkamame sektoriuje, jų verslo apimtį ir infrastruktūrą, techninius ir profesinius gebėjimus bei kitus veiksnius. Jos gali netgi nuspręsti **traukti burtus**, neatsižvelgdamos arba atsižvelgdamos į atrankos kriterijus. Vis dėlto, nustatant **į sąrašą įtraukiamų pareiškėjų skaičių** reikia atsižvelgti į poreikį užtikrinti tinkamą konkurenciją.

Be to, perkančiosios organizacijos, plačiai paskelbusios apie konkursą ir vykdydamos skaidrią ir atvirą procedūrą, gali parengti **tinkamumo vertinimo sistemas**, padedančias sudaryti **kvalifikuotų ūkio subjektų sąrašą**. Vėliau, sudarydama atskiras sutartis pagal šią sistemą, perkančioji organizacija gali iš atrinktų ūkio subjektų sąrašo pasirinkti tam tikrus ūkio subjektus, kuriuos nediskriminuodama pakvies teikti pasiūlymus (pvz., ūkio subjektus iš sąrašo pasirenkant paeiliui).

2.2.3. Sprendimas sudaryti sutartį

Svarbu, kad galutinis sprendimas sudaryti sutartį būtų priimamas laikantis iš pradžių nustatytų procedūrinių taisyklių ir **nediskriminavimo bei vienodo požiūrio principų**. Tai ypač svarbu vedant derybas su į sąrašą įtrauktais pareiškėjais. Derybos turėtų būti organizuojamos taip, kad visi pareiškėjai gautų vienodą informaciją ir kad jokiam pareiškėjui nebūtų užtikrinama palankesnė padėtis.

2.3. Teisminė apsauga

2.3.1. Principai

ETT *Telaustria* bylos sprendime pabrėžė **procedūrų objektyvumo įvertinimo** galimybės svarbą. Nesukūrus tinkamo stebėjimo mechanizmo, neįmanoma veiksmingai užtikrinti, kad laikomasi pagrindinių sąžiningumo ir skaidrumo standartų.

⁽¹⁾ Tačiau iš konkursą laimėjusio pareiškėjo gali būti pareikalauta sutarties vykdymo vietoje sukurti atitinkamą verslo infrastruktūrą, jeigu dėl konkrečių aplinkybių tai reikalinga sutarties įvykdymui.

2.3.2. Su stebėjimo procedūromis susijusios direktyvos

Stebėjimo procedūrų direktyvos ⁽¹⁾ reglamentuoja tik į viešųjų pirkimų direktyvų ⁽²⁾ taikymo sritį įeinančias sutartis. Tai reiškia, kad šiuo metu jos taikomos tik Direktyvos 2004/18/EB II priedo B dalyje ir Direktyvos 2004/17/EB XVII priedo B dalyje nurodytoms paslaugų sutartims, viršijančioms šiose direktyvose nustatytas vertės ribas. Tokių sutarčių sudarymo stebėjimo procedūras turi būti vykdomos atsižvelgiant į su stebėjimo procedūromis susijusias direktyvas ir atitinkamą teismo praktiką. Šie principai išlieka ir neseniai priimtame naujosios peržiūros procedūras reglamentuojančios direktyvos pasiūlyme ⁽³⁾.

2.3.3. Pirminė Bendrijos teise paremti pagrindiniai standartai

Sudarant sutartis, kurių vertė nepakankama, kad būtų galima taikyti viešųjų pirkimų direktyvas, reikia atsižvelgti į faktą, kad, vadovaujantis ETT praktika ⁽⁴⁾, asmenys turi teisę į **veiksmingą teisminę teisį, kylančių iš Bendrijos teisinės tvarkos, apsaugą**. Teisė į tokią apsaugą yra vienas iš bendrųjų teisės principų, kylančių iš visoms valstybėms narėms bendrų konstitucinių tradicijų. Jeigu nėra atitinkamų Bendrijos teisės nuostatų, valstybės narės gali pačios parengti būtinas taisykles ir procedūras, užtikrinančias veiksmingą teisminę apsaugą.

Siekiant laikytis veiksmingos teisminės apsaugos reikalavimo, reikėtų įvertinti bent **sprendimus, nepalančius asmeniui, kuris yra arba buvo suinteresuotas sudaryti sutartį** (pavyzdžiui, sprendimus atmesti pareiškėjo ar konkurso dalyvio kandidatūrą) ir nustatyti iš pirminės Bendrijos teisės kylančių pagrindinių standartų galimus pažeidimus. Kad būtų veiksmingai laikomasi šios stebėjimo teisės, sutartį sudarančios šalys turėtų pagrįsti vertinamą sprendimą pačiame sprendime arba jei to paprašoma paskelbus sprendimą ⁽⁵⁾.

Remiantis teisminės apsaugos praktika reikalaujama, kad **priemonės padėčiai ištaisyti** būtų ne mažiau efektyvios nei priemonės, taikomos panašioms problemoms spręsti pagal šalies teisę (lygiavertiškumo principas). Taip pat jos negali būti taikomos taip, kad būtų itin sunku arba praktiškai neįmanoma užtikrinti teisminę apsaugą (veiksmingumo principas) ⁽⁶⁾.

⁽¹⁾ Direktyva 89/665/EEB, OL L 395, 1989 12 30, p. 33 ir Direktyva 92/13/EEB, OL L 76, 1992 3 23, p. 14.

⁽²⁾ Žr. Direktyvos 2004/17/EB 72 straipsnį ir Direktyvos 2004/18/EB 81 straipsnį.

⁽³⁾ Komisijos pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos, iš dalies keičiančios Tarybos direktyvas 89/665/EEB ir 92/13/EEB, siekiant padidinti su viešųjų sutarčių sudarymu susijusių peržiūros procedūrų veiksmingumą, COM(2006) 195 galutinis.

⁽⁴⁾ Žr. bylą C-50/00 *Unión de Pequeños Agricultores* [2002] ECR I-6677, 39 dalį ir bylą 222/86 *Heylens* [1987] ECR 4097, 14 dalį.

⁽⁵⁾ Žr. *Heylens* bylą, 15 dalį.

⁽⁶⁾ Dėl šio principo taikymo žr. bylas C-46/93 ir C-48/93 *Brasserie du Pêcheur* [1996] ECR I-1029, 83 dalis ir bylą C-327/00 *Santex* [2003] ECR I-1877, 55 dalis.